

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อขั้นตอนการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลนาโสก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552
5. การดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
6. บริบทของเทศบาลตำบลนาโสก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

สำหรับความหมายของความคิดเห็นนั้น ได้มีนักวิชาการหลายคนให้ความหมายความคิดเห็นไว้ดังนี้

จำรอง เงินดี (2534 : 2) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นดังนี้ ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังกัดและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534 : 78) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลดังนั้นการวัดความคิดเห็นนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

พระมหาเอกมร วิฑูรย์บุญ (2554 : 11) ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการ

พูดหรือการเขียน ภายใต้พื้นฐานของความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นซึ่งความคิดเห็นนั้น อาจเป็นไปในทางเห็นด้วยเฉยๆ หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

นัสนัลลี (Numally. 1959 ; อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 3) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคตินั้นเป็นเรื่องของการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาชนทั่วไป ต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและการแสดงออกทางความคิดในโลกที่เกี่ยวกับตัวเขาและความคิดเห็นนั้นยังใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความเห็นและความรู้ ในขณะที่ทัศนคตินั้นใช้กันมาในเรื่องความรู้สึกและความชอบพอ ในขณะที่ประสาท หลักศิลา (2559 : 398 - 399) กล่าวว่า มติหรือความคิดเห็นต่างๆของคนนั้นเกิดจากการพบปะสังสรรค์ประจำวันของคนเราต่างคนเราก็มีภูมิหลังทางสังคมที่จำกัดอยู่ ภูมิหลังทางสังคมของแต่ละคนก็มีผลทำให้คนเรากระทำการตอบสนองต่อเหตุการณ์และความคิดเห็นที่เกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ และอุทัย หิรัญโค (2552 : 80 – 81) ยังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นในลักษณะเดียวกันว่า ความคิดเห็นของคนเรานั้นมีหลายระดับ คืออย่างผิวเผินก็มีอย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้นเป็นความคิดเห็นที่ลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน ความคิดเห็นต่างๆไปซึ่งมีประจำตัวกับคนทุกคนนั้นเป็นความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้งและเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่าง มีอยู่ระยะสั้น เป็นความคิดเห็นที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่มีเพียงพอแก่การพิสูจน์ได้สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายและสลายตัว ได้เร็ว

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็นคือ การแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคล ภายใต้พื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ในขณะที่เป็นบริบทพื้นฐาน ซึ่งความคิดเห็นของบุคคลนั้นอาจเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับจากบุคคลอื่นก็ได้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

ฟอสเตอร์ (Foster, 1952 อ้างถึงใน เรื่องเวทย์แสงรัตนนา, 2552 : 20) กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นนั้นมีอยู่ 2 ประการ คือ

2.1 ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมุกณะ เรื่องราวต่างๆหรือสถานการณ์ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคยอาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็น โดยตรงถือเป็นการประสบการณ์ทางอ้อม

2.2 ระบบค่านิยม และการตัดสินค่านิยมเนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจไม่เหมือนกัน คนในแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่างๆแตกต่างกัน

ออสแคมป์ (Oskamp. 1977 ; อ้างถึงใน ประสาท หลักศิลา. 2529 : 398 – 399) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นที่ไม่ดีของบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเองการกระทำด้วยตนเองหรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความใส่ใจและเกิดความคิดเห็น ประสบการณ์นั้นแตกต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือเมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือเมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานมีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

3. ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อหรือความรู้สึกใดๆออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เฟลแมน (Feldman. 1971 : 53 ; อ้างถึงใน สุชา จันท์ธรม. 2527 : 5) โครงการพัฒนาใดๆ หากจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้ว ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการจะก่อให้เกิดผลดี คือจะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินค่าของโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ไม่เกิดการต่อต้าน ถ้าสาธารณะชนมีส่วนหรือมี

สิทธิ์แสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาใดๆ ก็จะทำให้เกิดสำนึกความเป็นเจ้าของในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือรักษาไว้ (ชัยอนันต์ สมุทวนิช. 2537 : 29)

4. การวัดความคิดเห็น

ซาโตรอชนี (Zadrozny. 1959 ; อ้างถึงใน พัทธนี วรกวิน. 2526 : 78) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือบุคคลที่ถูกวัด สิ่งเร้าและการตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นส่วนมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามตอบแบบสอบถาม และเบส (Best ; อ้างถึงใน สุชา จันทร์เอม. 2527 : 8) ได้เสนอแนะว่าวิธีง่ายที่สุดที่จะบอกถึงความคิดเห็นคือการแสดงให้เห็นถึงร้อยละของคำตอบของข้อความ เพราะจะทำให้ทราบได้ว่าความคิดเห็นออกมาในลักษณะใดและจะทำให้ได้ข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย ปัจจุบันเป็นการจัดระเบียบราชการรูปแบบหนึ่งโดยอาศัยการผสมผสานระหว่างความร่วมมืออำนาจ การแบ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ ลักษณะของการกระจายอำนาจหรือการปกครองท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจที่รัฐกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นใดๆภายในขอบเขตกิจกรรมที่รัฐมอบหมายให้ทำ มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้ชัดเจน มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นและเพื่อทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีประชาชนเข้าร่วมดำเนินการและมีความเป็นเอกเทศความเป็นอิสระทางการเงินและอื่นๆในระดับหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ ชวงส์ ฉายะบุตร (2539 : 28 – 39)

1. มีพื้นที่ขอบเขตที่แน่นอน
2. เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระพอสมควร การปกครองท้องถิ่นต้องมีการที่สามารถรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆตามที่ได้รับมอบหมายได้ อย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบของกฎหมายกำหนดกล่าวคือต้องมีการนิติบุคคลตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกออกจากส่วนกลาง สามารถก่อพันธะทางกฎหมายเช่นทำสัญญาก่อนนี้ผู้พันธหรือทำนิติกรรมรูปแบบอื่นได้
3. เป็นองค์กรที่แยกออกจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีทรัพย์สิน และมีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง มีคณะบริหารเพื่อดำเนินการตามสมควร

4. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครอง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตนเอง กิจกรรมการปกครองท้องถิ่นนี้เป็นกระบวนการที่ไม่ใช่เป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสิ้นเชิงหากแต่เป็นกระบวนการทางการเมืองที่มรประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอาจเป็นการมีส่วนร่วมทางตรงหรือทางอ้อม กล่าวคือมีสถานิติบัญญัติที่ได้รับเลือกจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และประชาชนมีโอกาสเลือกตัวแทนเพื่ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย รวมถึงเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาในชุมชนตนเอง

5. มีอำนาจในการจัดหาและใช้จ่ายอย่างอิสระ เมื่อเป็นอิสระในการดำเนินการแล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมคือมีแหล่งรายได้เป็นของตนเอง เช่น สามารถเก็บภาษีบางประเภทเองได้

การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยปัจจุบัน มี 5 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีชื่อว่า ทต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ในสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการจัดสวัสดิการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขึ้นในปี พ.ศ. 2536 เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชนบทที่ยากจนไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่จ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3 ถึง 5 คน ๆ ละ 200 บาทต่อเดือน จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับบริการเบี้ยยังชีพ มีทั้งหมด 20,000 คน โดยกำหนดจ่ายครั้งละ 3 เดือน หลังจากนั้นการจ่ายเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มเติมขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจรัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาท ต่อคน เป็น 300 บาท ต่อคนต่อเดือน

ต่อมาในปี 2544 รัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพถือเป็นภารกิจหนึ่งทางด้านการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ที่ต้องถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยก่อนเริ่มดำเนินการได้ให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลการจ่าย

เบี้ยยังชีพจะถือปฏิบัติตาม “ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543” ต่อมามีการแก้ไขระเบียบดังกล่าวเพิ่มเติมโดยอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ราย 6 เดือน 2 งวด ๆ 1,800 บาท รวมทั้งปี 3,600 บาท (เดือนละ 300 บาท) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 จึงถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ มีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 400,400 คน ใช้งบประมาณในการสงเคราะห์ 1,441,400 ล้านบาท โดยการจ่ายเงินดังกล่าวยังคงถือตาม “ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ.2543” และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

นับตั้งแต่มีการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวเป็นต้นมา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยในงบประมาณ พ.ศ.2548 ได้จัดสรรงบประมาณให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 527,083 คน เป็นเงินงบประมาณ 1,897,498,800 บาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ได้เสนอขอตั้งและได้รับงบประมาณดังกล่าวถึง 1,073,190 คน เป็นเงินงบประมาณทั้งสิ้น 3,863,484,000 บาท แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่ยากไร้

ปลายปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 109 ง วันที่ 30 กันยายน 2548 ซึ่งการจัดทำระเบียบดังกล่าวเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุ ที่ยากไร้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณสงเคราะห์เบี้ยยังชีพได้ตามสถานะคลังและการจัดทำระเบียบดังกล่าวยังได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ ตาม “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542” ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องทำคือ การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส” ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนเองตาม “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537” ที่กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล “ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ” และต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือยกเลิก “ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543” และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548” เพียงฉบับเดียว ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มี

มติ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549 ให้ปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุจากเดิม 300 บาท เป็น 500 บาท ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550

เมื่อปี พ.ศ. 2554 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการ ตามมติคณะกรรมาธิการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ครั้งที่ 3 / 2554 พิจารณาผลักดันนโยบาย เร่งด่วนของรัฐบาล ในปีงบประมาณ 2555 เรื่อง การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ซึ่ง มีการมอบหมายให้หน่วยงานหลักรับผิดชอบ 3 หน่วยงาน ได้แก่กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได สำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 600 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 700 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 800 บาท ต่อเดือน และผู้ที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 1,000 บาทต่อเดือน โดยให้มีผลบังคับ ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 เป็นต้นไป และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจ่ายเบ ี้ยยังชีพแบบขั้นบันได โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2554 เป็นต้นไป

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพซึ่งถือ เป็นภารกิจหนึ่งทางด้านการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพมีขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจนไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ปัจจุบันได้เปลี่ยนจากเดิมรายละ 500 บาท ต่อเดือน เป็นจ่ายแบบขั้นบันได คือจ่ายตามช่วงอายุ ของผู้สูงอายุ ได้แก่อายุ 60-69 ปี ได้รับ 600 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี ได้รับ 700 บาทต่อ เดือน ผู้ที่มีอายุ 80-89 ปี ได้รับ 800 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาทต่อเดือน

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

พ.ศ. 2552

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2552 วันที่ 21 พฤษภาคม 2552 ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 69 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 5

และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ หรือมติอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพัทยา

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเมืองพัทยา

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ ให้ขอทำความตกลงกับปลัดกระทรวงมหาดไทยก่อนการปฏิบัติ

ปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจมอบอำนาจตามวรรคสอง ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

หมวด 1

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพ

ข้อ 6 ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน
3. มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ ยกเว้นผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

หมวด 2

ขั้นตอนการยื่นคำขอ

ข้อ 7 ภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีให้ผู้ที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปใน ปีงบประมาณถัดไป ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองต่อองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนา ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ สถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีหลักฐาน ดังนี้

1. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่าย พร้อมสำเนา

2. ทะเบียนบ้านพร้อมสำเนา

3. สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนา สำหรับกรณีและผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคาร

ในกรณีที่มีความจำเป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนด้วยตนเองได้ตามวรรคหนึ่ง อาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทนก็ได้

ข้อ 7/1 ในกรณีผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณที่ผ่านมา ให้ถือว่าเป็นผู้ได้ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาม ระเบียบนี้แล้ว

ข้อ 8 ในกรณีผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หนึ่งย้ายภูมิลำเนาไปอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคย จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดิมยังคงจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจนกว่าจะสิ้นสุดปีงบประมาณนั้น หาก มีความประสงค์จะรับเบี้ยยังชีพกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ต้องไปลงทะเบียนเพื่อ ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ก่อนสิ้นปีงบประมาณ

หมวด 3

การตรวจสอบและจัดทำทะเบียนประวัติผู้มีสิทธิ

ข้อ 9 ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ให้จังหวัดแจ้งรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการขอตั้งงบประมาณในปีงบประมาณถัดไป

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งของเมืองพัทยา ให้เมืองพัทยากำหนด หลักเกณฑ์วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 10 ภายในเดือนตุลาคมของทุกปี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรวจสอบสถานะของผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและให้ผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแสดงการดำรงชีวิตอยู่ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจะแสดงด้วยตนเองหรือให้มีการรับรองของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นก็ได้

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบการดำรงชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุดังกล่าว จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร หรือหลักฐานอื่นที่สามารถตรวจสอบได้

หมวด 4

งบประมาณและวิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ข้อ 11 การตั้งงบประมาณและวิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยการนั้น

ข้อ 12 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้จ่ายในอัตราเดือนละห้าร้อยบาท หรือตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อ 13 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้มีสิทธิตามระเบียบนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายเป็นเงินสด หรือ โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ในนามผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือในนามบุคคลที่รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นรายเดือนภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน

ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับมอบอำนาจต้องตรวจสอบจนแน่ใจว่าเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่ได้รับมอบอำนาจและต้องได้รับการยืนยันว่าผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังมีชีวิตอยู่

การโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารให้เป็นไปตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหรือตามที่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

หมวด 5

การสิ้นสุดการได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ข้อ 14 สิทธิของผู้ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้สิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 6

(3) แจ้งสละสิทธิการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นหนังสือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

กรณีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ สั่งระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสำหรับบุคคลดังกล่าวทันที

ข้อ 15 กรณีผู้ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตาย ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งการตายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่อในทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการตายและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ตายมีชื่อในทะเบียนนั้น แจ้งแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามข้อ 8 ต่อไป

ข้อ 16 ภายใต้บังคับข้อ 8 กรณีผู้ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขาดคุณสมบัติตามข้อ 14 (2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปิดประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

หากไม่มีผู้คัดค้านให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอรายชื่อผู้ขาดคุณสมบัติต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อส่งถอนรายชื่อ และระงับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทันที

ในกรณีที่มีการคัดค้านให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจนแล้วรายงานผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อพิจารณาดำเนินการตามสมควรแก่กรณีต่อไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ 17 ระเบียบนี้มีให้กระทบต่อสิทธิของผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

พ.ศ. 2552 ที่มีอยู่ก่อนหรือในวันทีระบุเบียบนี้ใช้บังคับ และให้ถือว่าผู้สูงอายุดังกล่าวเป็นผู้ได้
ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้แล้ว

ประกาศ ณ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2552

บุญจง วงศ์ไตรรัตน์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สรุปได้ว่า ภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ
รับลงทะเบียนให้แก่ผู้สูงอายุที่จะมีอายุครบ 60 ปีในปีงบประมาณถัดไปที่ยื่นคำขอลงทะเบียน
รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แล้วจัดทำทะเบียนประวัติรายงานจังหวัดเพื่อเป็นข้อมูลในการขอ
งบประมาณใน และภายในตุลาคมของทุกปี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ
ตรวจสอบสถานะการมีชีวิตรอยู่ของผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่
ผู้สูงอายุให้จ่ายเป็นรายเดือนภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน โดยจ่ายให้อัตรา เดือนละห้าร้อย
บาท หรือตามมติคณะรัฐมนตรี

การดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1. ที่มาของเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการมาตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2536 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งเห็นชอบให้กรมประชา
สงเคราะห์ดำเนิน โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชนเพื่อ
จัดสรรงบประมาณ หมาดเงินอุดหนุนสงเคราะห์เบี้ยยังชีพช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา
ความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ โดยกระทรวงการคลังได้อนุมัติหลักการเบิกจ่ายเงินตามโครงการ
ดังกล่าวเป็นเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุคนละ 200 บาท/เดือน จนตลอดชีพและรัฐบาลได้ให้
ความสำคัญต่อผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง จึงได้เพิ่มจำนวนผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพเพิ่มมากขึ้นทุกปี
จนถึงปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้เพิ่มเงินเพิ่มพิเศษในภาวะเศรษฐกิจถดถอยให้แก่ผู้สูงอายุที่รับเบี้ย
ยังชีพอีกคนละ 100 บาท/คน/เดือน รวมเงินเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับคนละ 300 บาท/เดือนจน
ตลอดชีพตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 สำนักงานประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ
ในการบริหารงบประมาณ โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ กรมประชาสงเคราะห์จะ
ขออนุมัติเงินประจำงวดไปยังสำนักงานประมาณเพื่อ โอนเงินงบประมาณ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
หมาดเงินอุดหนุนทั่วไป ไปยังสำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ และให้สำนักงาน

ประชาสงเคราะห์จังหวัดจัดทำใบแจ้งการเบิกเงินงบประมาณแทนกัน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดทำหน้าที่วางฎีกาการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดมีหน้าที่ติดตามเร่งรัดผลการดำเนินงานและรายงานกรมประชาสงเคราะห์ทุกเดือน ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการโดยมีการยุบกระทรวงตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยกรมประชาสงเคราะห์ เดิมได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และต่อมาได้มีการถ่ายโอนงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทบัญญัติที่กำหนดเป็นนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานเบี้ยยังชีพจากเดิมเดือนละ 300 บาทต่อ เดือนเป็น 500 บาทต่อเดือน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2549 และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป สำนักงบประมาณ ได้จัดสรรงบประมาณเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปัจจุบัน ในปี 2548 รัฐบาลได้จัดสรรเงินเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุจำนวน 527,083 คน ทั่วประเทศ เป็นเงิน 1,897,500,000 บาท (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548 : 26)

2. ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดขั้นตอนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกีด้านถ่ายโอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548 : 78-88)

2.1 ขั้นตอนการสำรวจผู้สูงอายุ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เรื่องการลงทะเบียนเบี้ยยังชีพในปีงบประมาณต่อไป ผ่านทางผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้ที่มีความประสงค์จะขอรับเงินเบี้ยยังชีพในปีงบประมาณต่อไป นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังไม่ได้ลงทะเบียนตามข้อ 8 แห่งระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 โดยกำหนดไว้ดังนี้

2.1.1 มีสัญชาติไทย

2.1.2 มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน

2.1.3 มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.4 ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนสำรวจผู้สูงอายุ หมายถึง เทศบาลตำบลนาโสก กำหนดระยะเวลาในการสำรวจรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติรับเงินเบี้ยยังชีพ ภายในวันที่ 1 – 30 พฤศจิกายน ของทุกปี โดยการประสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน และให้ผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้สำรวจรายชื่อ หรือผู้สูงอายุสามารถยื่นหลักฐานด้วยตนเอง ในการขอขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพ ณ ที่ทำการเทศบาลตำบลนาโสก

2.2 ขั้นตอนตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ ที่ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพในปีงบประมาณถัดไป โดยให้ยึดถือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ซึ่งได้กำหนดไว้ พร้อมหลักฐานประกอบการยื่นลงทะเบียน ดังต่อไปนี้

2.2.1 บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่าย

2.2.2 สำเนาทะเบียนบ้าน

2.2.3 สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร (สำหรับกรณีและผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพประสงค์ขอรับเงินโดยผ่านธนาคาร)

กรณีที่ผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนด้วยตนเองได้อาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทนได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อมูลผู้สูงอายุที่ยื่นหลักฐาน เพื่อขอรับเงินเบี้ยยังชีพ เมื่อคุณสมบัติครบถ้วน ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่จะพิมพ์รายชื่อและเสนอให้นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับรองและประกาศอนุมัติรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ หมายถึง เทศบาลตำบลนาโสกชี้แจงคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนของผู้สูงอายุ ที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพ พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านร่วมตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สูงอายุ แล้วติดประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ ไว้ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านให้ทราบโดยทั่วกัน

2.3 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ

2.3.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุรายใหม่ที่ยังไม่เคยลงทะเบียนมาก่อน ซึ่งเป็นผู้ที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในปีงบประมาณถัดไป และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังไม่ได้ลงทะเบียนตาม ข้อ 8 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 โดยกำหนดรับลงทะเบียนภายในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี

2.3.2 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ที่มีความประสงค์จะยื่นคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้สูงอายุจะต้องนำเอกสารหลักฐานประกอบแบบคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดังนี้

1.1) บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รูปถ่ายพร้อมสำเนา

1.2) ทะเบียนบ้านพร้อมสำเนา

1.3) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารพร้อมสำเนา สำหรับกรณีและผู้ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประสงค์ ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านธนาคาร

2) ในการยื่นคำขอลงทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะต้องแสดงความประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 2.1) รับเงินสดด้วยตนเอง
- 2.2) รับเงินสดโดยบุคคลที่ได้รับมอบหมายอำนาจจากผู้มีสิทธิ
- 2.3) โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิ
- 2.4) โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิ

3) ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ข้อ 6 ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง หรือในกรณีที่มีความจำเป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมายื่นคำขอลงทะเบียนด้วยตนเองได้ อาจมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแทนก็ได้ โดยให้กรอกรายละเอียดตามแบบคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ถูกต้องครบถ้วนและให้ยื่นคำขอประกอบกับเอกสารหลักฐานของผู้สูงอายุ พร้อมกับสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจภายในเดือนพฤศจิกายนของปีนั้น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาตรวจสอบด้วยความละเอียดรอบคอบ อย่าให้มีการทุจริต สวมสิทธิหรือหลอกลวงผู้สูงอายุ

4) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดวัน เวลา และสถานที่ปิดประกาศให้ผู้สูงอายุที่มาลงทะเบียนยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้รับทราบ และสามารถตรวจสอบสิทธิจากประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประจำปี งบประมาณถัดไป

5) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งรายละเอียดแก่ผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณนี้ว่าจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตั้งแต่เดือนตุลาคม เป็นต้นไป ในอัตรา 600 บาท ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจ่ายเงิน โดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามความประสงค์ที่ระบุไว้ในแบบคำขอลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

6) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งผู้สูงอายุได้รับทราบถึงสิทธิกรณีที่ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่อื่นในระหว่างปีงบประมาณ โดยมีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถึงเดือนกันยายน เพื่อเป็นการรักษาสิทธิให้ต่อเนื่องในการขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเดือนตุลาคมต่อไป ดังนั้นผู้สูงอายุจะต้องไปลงทะเบียนยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก่อนสิ้น

ปีงบประมาณ หรือภายในเดือนพฤศจิกายน ที่เปิดให้มีการลงทะเบียนยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ หมายถึง เทศบาลตำบลนาโสก ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณปีถัดไป พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการรับเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งเป็นการได้รับเงินเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันได ให้ผู้สูงอายุเข้าใจในสิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจ

2.4 ขั้นตอนประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ

2.4.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อเสร็จสิ้นการจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ภายในเดือนพฤศจิกายน แล้ว และให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ ภายในวันที่ 15 ธันวาคม

2.4.2 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานยอดจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งหมดตามแบบสรุปบนหน้าข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณถัดไป (แบบ ผส.1) พร้อมสำเนาประกาศรายชื่อผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการลงนามรับรองความถูกต้องจากผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 ชุด โดยเทศบาลและเทศบาลเมืองจัดส่งให้สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด สำหรับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเพื่อรวบรวมส่งให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ภายในวันที่ 17 ธันวาคม เพื่อเป็นเอกสารประกอบการขอรับงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณถัดไป

2.4.3 ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด รวบรวมและจัดเก็บประกาศบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งแบบสรุปบนหน้าข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณถัดไป (แบบ ผส.1) ที่มีการลงนามรับรองความถูกต้องจากผู้บริหารท้องถิ่นจัดเก็บไว้ที่สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

2.4.4 ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จัดส่งยอดจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในภาพรวมของจังหวัด โดยแยกเป็นรายองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตามแบบสรุปรูปหน้าข้อมูลผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของทุกจังหวัด ประจำปีงบประมาณ ถัดไป (แบบผส. 2) และลงนามรับรองความถูกต้องจากท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการขอรับงบประมาณเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณถัดไป พร้อมทั้งบันทึกข้อทั้งหมดลงในแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) จัดส่งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือสามารถส่งข้อมูลทั้งหมดได้ทาง e-mail ภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดทำทะเบียนและประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ หมายถึง เทศบาลตำบลนาโสก ดำเนินการติดประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ ณ ที่ทำการเทศบาลตำบลนาโสก และตามหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และให้ผู้นำชุมชนประกาศรายชื่อตามหอกระจายข่าวให้ทราบ โดยทั่วกัน หากพบว่ารายชื่อไม่ถูกต้องหรือรายชื่อผู้มาลงทะเบียนไม่มีรายชื่อในประกาศ ผู้สูงอายุสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่แก้ไขให้ถูกต้อง ภายในวันที่ 1 -15 ธันวาคม ของทุกปี

2.5 ขั้นตอนจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2.5.1 การตั้งงบประมาณเนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้งบประมาณในส่วนเบี้ยยังชีพเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงไม่ต้องตรางบประมาณในส่วนเบี้ยยังชีพไว้ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ

2.5.2 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุเป็นเงินสด หรือ โอนเข้าบัญชีธนาคาร ในนามผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือน ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือนในอัตราแบบขั้นบันได

2.5.3 ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับมอบอำนาจต้องตรวจสอบจนแน่ใจว่าเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่ได้รับมอบอำนาจและต้องได้รับการยืนยันว่าผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังมีชีวิตอยู่

2.5.4 การโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารให้เป็นไปตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหรือตามที่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

2.5.5 เมื่อถึงกำหนดจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำเดือนแล้ว หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาขีมนเงินสะสมมาใช้จ่ายไปพลางก่อน ตามจำนวนผู้มีสิทธิ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพ หมายถึง เทศบาลตำบลนาโสกดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ โดยจ่ายเป็นเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีธนาคารให้กับผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพของเทศบาลตำบลนาโสก หรือในนามของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจ่ายเป็นรายเดือนภายในวันที่ 10 ของทุกเดือนในอัตราแบบขั้นบันได

2.6 ขั้นตอนการติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ว่าผู้สูงอายุได้รับเงินตรงตามระยะเวลาที่กำหนดและได้รับเงินครบหรือไม่ นอกจากนี้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำและพิจารณาให้ความช่วยเหลือในปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพ หมายถึง การตรวจสอบความถูกต้องในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลนาโสก รวมถึงเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัเบี้ยยังชีพ

บริบทของเทศบาลตำบลนาโสก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

1.1 สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลนาโสกได้ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาโสก เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 205 หมู่ที่ 13 ตำบลนาโสก อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของอำเภอเมืองมุกดาหารอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองมุกดาหาร ประมาณ 30 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางของกรมโยธาธิการ หมายเลข 4101 และนอกจากนั้นยังมีถนนตัดผ่านทุกหมู่บ้านในตำบลนาโสก

1.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลนาโสกส่วนมากเป็นที่ดอนพื้นที่สูงๆต่ำๆ และมีภูเขาमार้อยละ 56 เป็นพื้นที่ป่าไม้ ภูเขา และแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะในการปลูกพืช พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ตามไหล่เขาและที่ราบลุ่มหุบเขา สำหรับพื้นที่นาส่วนใหญ่จะกระจุกกระจายตามที่ราบลุ่มหุบเขาประมาณร้อยละ 35.78 หรือใกล้เคียงกับหมู่บ้าน พื้นที่นาส่วนมากเป็นที่ดอนประมาณร้อยละ 64.22 พื้นที่ทั้งหมด 164 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลกกแดง อำเภอนิคมน้ำอ้อม จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลโพธิ์ทราย และตำบลคำอาฮวน อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลน้ำเที่ยง อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1.3 พื้นที่ป่า

ส่วนใหญ่พื้นที่เป็นภูเขาและมีพื้นที่ป่าแดงประมาณ 44,155 ไร่ ป่าเบญจพรรณ
ประมาณ 7,186 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ราษฎรใช้ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นพื้นที่ สปก. 4 - 01

1.4 จำนวนหมู่บ้าน ตำบลนาโสกมีการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน

ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านนาโสก
- หมู่ที่ 2 บ้านหนองน้ำเต้า
- หมู่ที่ 3 บ้านนาโสก
- หมู่ที่ 4 บ้านเหล่าป่าเป็ด
- หมู่ที่ 5 บ้านนาบอน
- หมู่ที่ 6 บ้านนาไค้
- หมู่ที่ 7 บ้านโคกปงเปือย
- หมู่ที่ 8 บ้านแก้ง
- หมู่ที่ 9 บ้านนาหัวภู
- หมู่ที่ 10 บ้านโคกปงเปือย
- หมู่ที่ 11 บ้านเหล่าป่าเป็ด
- หมู่ที่ 12 บ้านนาไค้น้อย
- หมู่ที่ 13 บ้านโนนบุปผา
- หมู่ที่ 14 บ้านบูรพาประชาสุข
- หมู่ที่ 15 บ้านวัฒนานคร
- หมู่ที่ 16 บ้านเหล่าป่าเป็ดใหม่

1.5 ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 9,997 คน แยกเป็นชาย 5,028 คน หญิง 4,969 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 60.96 คน / ตารางกิโลเมตร มีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพแล้ว จำนวน 1,039 คน ผู้พิการที่ได้รับเบี้ยความพิการแล้ว จำนวน 332 คน และมีผู้ติดเชื้อ HIV ที่ได้รับการสงเคราะห์แล้ว จำนวน 5 คน

1.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

1.6.1 อาชีพ

ประชากรในตำบลนาโสกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ประมาณร้อยละ 90 เช่น ปลูกข้าว สวนยางพารา มันสำปะหลัง และข้าวสาร การปลูกจิ้ง รั้ววิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไปประมาณร้อยละ 10

1.6.2 รายได้

รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรในเขตเทศบาลตำบลนาโสก จำนวน 77,702 บาท/คน/ปี

1.6.3 หน่วยธุรกิจ

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาลตำบลนาโสกมีดังนี้

ปั้มน้ำมันแบบหัวจ่าย	9	แห่ง
ปั้มน้ำมันหลอด	6	แห่ง
โรงเรียนขนาดเล็ก	44	แห่ง
ร้านขายของชำ(ผู้จำหน่ายขยปลีก)	3	แห่ง
ร้านตัดผมขนาดเล็ก	3	แห่ง
ร้านซ่อมรถมอเตอร์ไซด์	12	แห่ง
ร้านเสริมสวย	3	แห่ง

1.7 สภาพแหล่งน้ำ

ตำบลนาโสกมีแหล่งน้ำหลายแห่ง แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากนัก เพราะยังไม่มีระบบชลประทาน แต่มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เช่น อ่างเก็บน้ำห้วยโพนทอง อ่างเก็บน้ำห้วยกะหลอง อ่างเก็บน้ำห้วยหินสั่ว ฝ่ายน้ำล้นห้วยโพนทอง สำหรับแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำห้วยบังอี และห้วยทรายถือเป็นลำห้วยขนาดใหญ่ไหลผ่านอ่างเก็บ น้ำห้วยถ้ำไพร บ้านโคกปงเปือย บ้านนาโค บ้านหนองน้ำเต้า แต่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไม่ได้เพราะมีตลิ่งชันมาก ฤดูแล้งน้ำจะแห้ง ทำให้ขาดน้ำอุปโภคบริโภค

1.7.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ		
ลำห้วย	25	แห่ง
บึง/หนอง	30	แห่ง
1.7.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น		
ฝาย	17	แห่ง
บ่อน้ำตื้น	65	แห่ง
บ่อน้ำโยก/บ่อบาดาล	34	แห่ง
ประปาหมู่บ้าน(หอถังสูง)	16	แห่ง
อื่นๆ (ถังน้ำ,บ่อน้ำตื้น)	349	แห่ง
1.8 สภาพสังคม		
1.8.1 ด้านการศึกษา		
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7	แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษา	7	แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา	2	แห่ง
ศูนย์การศึกษานอกระบบ	1	แห่ง
1.8.2 ด้านสาธารณสุข		
สถานีอนามัย	1	แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	2	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศ.ส.ม.ช)	16	แห่ง
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	215	คน
1.8.3 ด้านศาสนา		
วัด	8	แห่ง
สำนักสงฆ์	16	แห่ง
1.8.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน		
ศูนย์ตำรวจชุมชนประจำหมู่บ้าน	1	แห่ง
ศูนย์อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ	1	แห่ง
หน่วยกู้ชีพแพทย์ฉุกเฉิน	1	แห่ง
1.9 การบริการพื้นฐาน		
1.9.1 การคมนาคม		

ถนนลาดยางมะตอย(Asphalt)	2	สาย
1.9.2 การสื่อสาร		
เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่	3	แห่ง
ที่ทำการไปรษณีย์	1	แห่ง
สถานีวิทยุชุมชน	1	แห่ง
1.9.3 ไฟฟ้าแสงสว่าง		
มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน		
1.10 ด้านอื่นๆ		
1.10.1 มวลชนจัดตั้ง		
กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ	26	คน
ตำรวจอาสา	134	คน
1.11 ศักยภาพขององค์กร		
1.11.1 จำนวนบุคลากร		
คณะผู้บริหารท้องถิ่น	4	คน
สมาชิกสภาท้องถิ่น	12	คน
พนักงานเทศบาลและลูกจ้าง	44	คน
1.11.2 รายได้ขององค์กร		
รายได้ของเทศบาลตำบลนาโสกรวมทั้งสิ้น	35,488,695.46	บาท
1.11.3 การรวมกลุ่มของชุมชน		
กลุ่มอาชีพ	7	กลุ่ม
กลุ่มออมทรัพย์	1	กลุ่ม
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสาธารณะประโยชน์	1	กลุ่ม

2. จุดแข็ง(Strengths)

- 2.1 มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณี ภาษา ศิลปกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.2 มีการรวมกลุ่มโดยมีโครงสร้างกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหลายกลุ่ม
- 2.3 ประชาชนมีทัศนคติในการตัดสินใจดำเนินโครงการต่าง ๆ ผ่านประชาคมหมู่บ้าน ตำบล และตัดสินใจปัญหาในรูปแบบคณะกรรมการมากขึ้น

2.4 มีการรวมกลุ่มรูปเครือข่าย ด้านรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ความสงบเรียบร้อยภายใน

2.5 ประชากรส่วนใหญ่มีความสามัคคีในการจัดกิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม ท้องถิ่น

2.6 มีหอกระจายข่าวประจำทุกหมู่บ้าน มีศักยภาพด้านสื่อสารข้อมูลข่าวสาร

2.7 มีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้านซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนา อาชีพ และสร้างรายได้ของประชาชน

2.8 มีพื้นที่เหมาะสมกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.9 โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค มีความครอบคลุมทั่วถึงเกือบเต็มพื้นที่

2.10 บุคลากรส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานความร่วมมือกับ ชุมชนได้สะดวก

2.11 กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล

3. จุดอ่อน(Weaknesses)

3.1 การรวมกลุ่มองค์กรชุมชน องค์กรอาชีพในพื้นที่ ขาดความเข้มแข็ง คณะกรรมการกลุ่มขาดการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี

3.2 การจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และขาด ความถูกต้อง

3.3 ประชาชนในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

3.4 ภัยธรรมชาติขาดคุณวุฒิ ทักษะ ความชำนาญ และฝีมือแรงงานที่ตลาดแรงงาน ต้องการ จึงไม่สามารถพัฒนาอาชีพและ สร้างรายได้

3.5 ขาดความรู้ ทักษะในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และขาดการสร้าง เอกอภิมณฑลผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และติดตลาด

3.6 แหล่งน้ำธรรมชาติแห้งในฤดูแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตรและไม่มี แหล่งกักเก็บน้ำใช้

3.7 ประชาชนมีปัญหาด้านสุขภาพจากพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ ยา เสพติด ขาดการออกกำลังกาย การบริโภค อาหารไม่ถูกหลักโภชนาการ เป็นพื้นที่เสี่ยงในการ ระบาดของโรคไข้เลือดออก และ โรคติดต่ออื่นๆ เนื่องจากปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชนบทเป็นสังคมเมือง

3.8 ประชาชนขาดจิตสำนึกในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของครัวเรือน
สร้างความสกปรกให้ครัวเรือนและบริเวณที่สาธารณะ

3.9 เจ้าหน้าที่และประชาชนไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน รวมถึงยังไม่
มีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างแท้จริง

4. โอกาส(Opportunities)

4.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจตาม
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่แบบผสมผสาน เพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจน กระตุ้นให้ชุมชนพึ่งตนเอง

4.2 รัฐบาลมีแนวนโยบายการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เป็นการ
กระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

4.3 มีการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ เน้นประสิทธิภาพ ประหยัด เป็นธรรม
โปร่งใส เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ และร่วมรับผลประโยชน์

4.4 รัฐบาลมีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้เกิดประโยชน์
ต่อการพัฒนา ปลูกฝังค่านิยม อยู่แบบพอเพียงให้แก่ประชาชน

4.5 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณกรณี โครงการเร่งด่วนและโครงการเกิน
ศักยภาพ มีหลายช่องทาง ได้แก่ อบจ. จังหวัด กรมที่สังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.6 การถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐในด้านการศึกษา การสาธารณสุขให้กับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต่อเนื่องส่งผลให้ เทศบาลตำบลนาโสกมีงบประมาณด้าน
การศึกษาและด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

5. อุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threats)

5.1 สภาวะการณ์สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในระดับประเทศและภูมิภาค
ส่งผลต่อ

5.2 การพัฒนาท้องถิ่น ที่ไม่มีความต่อเนื่องกัน มักมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายอยู่
บ่อยครั้ง

5.3 ค่านิยมเยาวชนอนาคตของตำบลมีแนว โนม์ ฟุ่มเฟือย ให้ความสำคัญความเป็น
ไทยน้อย สนใจอารยธรรมต่างชาติมากขึ้น

5.4 เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว นำไปสู่ปัญหาทางสังคม เนื่องจากประชาชนไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

5.5 การเกิดภัยธรรมชาติซ้ำซากอยู่เป็นประจำทุกปี เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น

5.6 ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ไม่สามารถจับปัญหาได้หมดสิ้น

5.7 ราคาพืชผลและผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญนุช สุภผา (2553 : 64 - 74) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่าระดับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจ่ายเงินในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือการโอนเงินด้านการตั้งงบประมาณ ด้านการคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ส่วนความคิดเห็นของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแยกตาม เพศและสถานภาพบุคคลที่มีต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้น โดยรวมแล้วไม่แตกต่างกัน

ศิริกร ไชยชนะ (2553 : 70) ได้ศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุโดยรวม และจำแนกตามหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกชั้นตอน และระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามหมู่บ้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกหมู่บ้าน ในส่วนของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ มากที่สุดคือชั้นตอนการสำรวจข้อมูลควรเปิดเผยข้อมูลและสิทธิเกี่ยวกับการรับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุแก่ประชาชนทั่วไปชั้นตอนการจัดทำประชาคม

ควรตรวจสอบรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ก่อนที่จะเสนอต่อที่ประชุมประชาคมท้องถิ่น ขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายชื่อควรจัดทำทะเบียนประวัติผู้ที่ได้รับเงินสงเคราะห์ไว้เป็นหลักฐานทุกคน

อภิชัย บวร โมทย์ (2553 : 64 - 68) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการจัดบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 500 บาท ต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ จะรับเงินเบี้ยยังชีพด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สูงอายุเห็นด้วยในระดับมากต่อการเข้ามามีส่วนร่วมคัดเลือกผู้รับสวัสดิการ และยังเห็นด้วยในระดับมากสำหรับการคัดเลือกผู้รับสวัสดิการว่าสมควรพิจารณาผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังก่อนเป็นลำดับแรก ปัญหาในการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่ากระบวนการในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังไม่ทั่วถึง การคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อรับสวัสดิการไม่สามารถกระจายออกไปยังผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามระเบียบกำหนดไว้ นอกจากนี้จากการศึกษายังพบปัญหาการเข้าถึงบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ตามลำพังและมีบ้านพักอาศัยอยู่ห่างไกลชุมชนมักจะเข้าไม่ถึงการบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพ ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมดำเนินการ จัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

เฉลิมชัย ประทุมรุ่ง (2553 : 62) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา อำเภอกาบัง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสำรวจข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายชื่อ และขั้นตอนการจัดทำประชาคม อยู่ในระดับน้อย 1 อันดับ คือ ขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพ และกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้สูงอายุต่างมีความจำเป็นและเดือดร้อนมากน้อยต่างกัน การพิจารณาคนที่จำเป็นและเดือดร้อนมากกว่าน่าจะเหมาะสม การสำรวจและประกาศรายชื่อผู้สูงอายุน่าจะตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ได้ว่ามีอายุเกิน 60 ปี ตามเกณฑ์หรือไม่ บัญชีรายชื่อผู้สูงอายุของ อบต.ยังไม่เป็นธรรม ไม่สามารถแยกระหว่างผู้สูงอายุนายเก่าและรายใหม่ได้

ชัดเจน และการดำเนินการอย่างเป็นระบบโปร่งใสตรวจสอบได้และเป็นธรรมเป็นสิ่งจำเป็น
สำหรับการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพทุกชั้นตอน

ครรชิต บรรลุผล (2554 : 51) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการ
ให้บริการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเชิงรุกขององค์การบริหารส่วนตำบลคำแมด อำเภอชำสูง จังหวัด
ขอนแก่น จำนวน 8 ด้าน คือ ความเพียงพอ ความรวดเร็ว ความโปร่งใส
ความครบถ้วน การมีส่วนร่วม การรับรู้ข่าวสาร เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และสถานที่ให้บริการ
ผลการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลคำแมด อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากและ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด คือ
ความโปร่งใส รองลงมาคือ ความครบถ้วน ความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ การรับรู้ข้อมูล
ข่าวสาร สถานที่ให้บริการ การมีส่วนร่วม และความเพียงพอ และผู้สูงอายุเสนอแนะมากที่สุด
คือให้ อบต.จัดสรรงบประมาณสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการ
ดำรงชีพในปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น

ฐาปณีย์ ภูปุย (2554 : 69) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการ
ด้าน การจ่ายเบี้ยยังชีพของเทศบาล ตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และพิจารณารายด้านพบว่าผู้สูงอายุพึงพอใจ
ด้านสถานที่มากที่สุด รองลงมา ด้านระเบียบแนวทางปฏิบัติ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริการ และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการ
ให้บริการด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพ พบว่าความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มี
ขนาดแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพ โดยรวมและ
รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐพงศ์ วงศ์ศรีจันทร์ (2554 : 52) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อ
การให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัด
ร้อยเอ็ด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการให้บริการการจ่าย
เบี้ยยังชีพ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการขั้นตอนและวิธีการจ่ายเงิน และด้านสิ่ง
อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ รวมถึงเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการ
ให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการ
ให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการ

ให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพจำแนกตามหมู่บ้าน พบว่าความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในแต่ละหมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการการจ่ายเบี้ยยังชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เกษกร ฐาน โอภาส (2554 : 84) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย และเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีหมู่บ้านแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับดี 5 ด้าน คือด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านทางเลือกในการปรึกษาหารือ ด้านกำหนดข้อมูลข่าวสารและการเปิดเผย ด้านมาตรฐานของการบริการ และด้านประสิทธิภาพและความคุ้มค่า และระดับปานกลาง 2 ด้าน คือด้านความสุภาพและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และด้านความเข้าใจในการแก้ไขข้อผิดพลาด ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ ที่มีเพศ และหมู่บ้านแตกต่างกัน โดยรวมมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาวศุทธิ ประชาบุรุษย์ (2555 : 72) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ เปรียบเทียบความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสระใคร อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริการเบี้ยยังชีพ จำแนกตามเพศ หมู่บ้านที่อยู่อาศัย พบว่า โดยรวมเพศไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกันในเรื่องข้อเสนอแนะ ผู้สูงอายุได้เสนอแนะให้ อบต. ทำการศึกษาเพื่อแบ่งสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการช่วยเหลือ หรือให้บริการเรื่องต่าง ๆ และควรศึกษาความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบแนวทางในการดำเนินงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุให้มากขึ้น

พัชรินทร์ กุลกิจ (2555 : 76 - 80) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพของเทศบาลตำบลเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยรวมอยู่

ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพ ด้านขั้นตอนการระงับการจ่ายเบี้ยยังชีพ ด้านขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายชื่อและประกาศชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ และด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเบี้ยยังชีพ และความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ จำแนกตาม เพศ และขนาดของหมู่บ้าน พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายกับเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กกับขนาดกลางมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน ในด้านขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ ด้านขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเบี้ยยังชีพ และด้านขั้นตอนการจัดทำทะเบียนรายชื่อและประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชีชัน หมาดปั่นจอร์ (2556 : 46 - 52) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสตอ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาระบบการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสตอ โดยทำการศึกษา 3 ด้าน คือด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการลงทะเบียน และด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพ ผลการศึกษาพบว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลควนสตอ ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีแผนงานระยะเวลาที่ชัดเจนในการประชาสัมพันธ์และองค์การบริหารส่วนตำบลควนสตอ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบเมื่อรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการประชาสัมพันธ์ช่วงเวลาชุมนุมละหมาดวันศุกร์ ทำให้ผู้สูงอายุมักลืมวันเวลานัดหมาย ด้านการลงทะเบียนพบว่าผู้สูงอายุที่เสียสิทธิการลงทะเบียนมักเป็นผู้ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ทัน และบางคนไม่ทราบขั้นตอน วิธีการ ช่วงระยะเวลาในการลงทะเบียน ไม่มีการแจ้งการลงทะเบียนในรอบปีถัดไป เมื่อถึงเวลาลงทะเบียนทำให้ผู้สูงลืม ทำให้ไม่ได้ลงทะเบียน และด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพ ในการจ่ายให้ผู้ได้รับมอบอำนาจบางครั้งเบี้ยยังชีพไม่ถึงมือผู้สูงอายุ

สุภาวดี เสงทรัพย์ (2557 : 59 - 61) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสำรวจผู้สูงอายุ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ ขั้นตอนการประกาศ

รายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเพื่อรับเงินเบี้ยยังชีพ ขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพ และขั้นตอนการติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายขั้นตอนพบว่าอยู่ในระมกทุกขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีระดับมาก มากกว่าขั้นตอนอื่น และเมื่อศึกษาการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานทั้ง 6 ขั้นตอนนั้น โดยรวมและแต่ละช่วงอายุของผู้สูงอายุมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพมีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างกันและมีความพร้อมในด้านการเงินการคลังที่แตกต่างกัน ผู้ศึกษาจึงได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับ การดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดขั้นตอนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกิจด้านถ่ายโอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้